

AVERECHTS

© 2025, Erven Walter van den Broeck en Pelckmans Uitgevers nv
pelckmans.be
Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmthout, België

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand
of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke
voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in
geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopieerrechten en
de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op
www.reprobel.be.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored
or made public by any means whatsoever, whether electronic or
mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

Omslagontwerp: Jirka De Preter
Vormgeving: Mulder van Meurs, Amsterdam
Foto auteur: Stephan Vanfleteren

D/2025/0055/276
ISBN 978 94 6234 827 1
NUR 301
THEMA FBA

Ook verkrijgbaar als:
E-book: ISBN 978 94 6530 009 2

pelckmans.be
 facebook.com/pelckmans.be
 instagram.com/pelckmans.be

WALTER VAN DEN BROECK

AVERECHTS

Kosmische komedie

P E L C K M A N S

“He seems to grow younger every year”, they said.’

(F. Scott Fitzgerald – *The Curious Case of Benjamin Button*)

‘They’re always looking forward to going places they’re just coming back from, or regretting doing things they haven’t yet done. They say hello when they mean goodbye.’

(Martin Amis – *Time’s Arrow*)

‘An empty fork is raised to the lips: there it receives a neatly-cut piece of mutton, and swiftly conveys it to the plate, where it instantly attaches itself to the mutton already there.’

(Lewis Carroll – *Sylvia and Bruno*)

PROLOOG

‘H et valt nog altijd moeilijk te bevatten dat er ooit nooit is geweest, en nergens ergens. De Belgische pastoor Lemaître bedacht dat een dichter wordend atoom heter wordt tot het explodeert en deze oerknal met een toenemende snelheid sterrenstelsels doet ontstaan. En hoe groter de ruimte wordt, hoe groter ook de tijd die nodig is om van het ene uiterste het andere uiterste van het heelal te bereiken. De miljarden rondwentelende en uitdijende sterrenstelsels zijn intussen tot materie gestold. In de ruimte cirkelt deze geklonterde materie aanhoudend om een kern. De dichtheid van de klonters verbaast, maar verzinkt in het niet bij die van het oeratoom, dat nu niet meer bestaat.

Waarom is niet duidelijk, maar op een bepaald moment begon zo’n brok materie aan vastheid te verliezen. Het zag ernaar uit dat het zou verdwijnen. Tussen de talloze consistente brokken begonnen zich meer en meer elementen in staat van ontbinding te bewegen, omdat ze de kracht die hen samenhiield verloren. Maar de onstabiele materie voorkwam dat ze haar hardheid definitief verloor, want dat mocht niet. Niet op laste van God maar van de beweging zelf: de big bang was nog niet ten einde. Dus ontstond er een methode om zich in stand te houden: het Leven, de voortplanting.

Deze “levende” materie was zwak, maar deed haar

best om haar instorting te verhinderen. Trial-and-error tot in het oneindige, tot de levende materie door eigen inspanningen naast de techniek van de voortplanting ook die van de intelligentie wist te ontwikkelen.

Waarom dat alles gebeurde? Er is geen waarom. Het gebeurde.'

Viktor Dufour, computerdeskundige bij het Meteorologisch Instituut, had seismoloog Omer Balfourt pas goed leren kennen op de klimaatconferentie in Cancún, Mexico. Omdat ze beiden uit Vlaanderen kwamen, had men hen in hetzelfde hotel ondergebracht. Omer woonde de zoveelste conferentie bij en hij verkneukelde zich bij de gedachte aan de vele uren slaap tijdens de ellenlange referaten die door geleerden van over de hele wereld in de meest uiteenlopende disciplines in het Globish zouden worden gegeven.

'Eén referaat volstaat', zei hij toen Viktor er op een avond een opmerking over maakte. 'De andere zijn min of meer doorslagjes van het eerste.'

Viktor vermoedde dat deze observatie niet geheel van gemakzucht was vrij te pleiten, gezien de enorme diversiteit aan wetenschappers die de impact van het klimaat op hun vakgebied kwamen verduidelijken.

Gemakzucht ten spijt hadden ze een week door de stad gewandeld, Omer altijd met een scherp oog voor sporen die het klimaat in de loop der eeuwen op gebouwen en vegetatie had nagelaten, in het bijzonder voor bodemverschuivingen waarvoor alleen hij oog scheen te hebben.

‘Laat zitten’, zei hij na elke maaltijd waarvan ze samen genoten in restaurant La Familia. ‘Het instituut betaalt wel.’

De laatste dag had op het terras van La Familia ook de Nederlandse delegatie, bestaande uit drie academici – twee oudere mannen en een vrouw –, zich zwelgend tegoed gedaan aan de fijnste gerechten.

‘Omer!’ riep de magerste van het gezelschap toen ze aankwamen. ‘Loop jij hier nog altijd rond?’

‘Ja, maar niet lang meer’, lachte Omer. ‘Het pensioen lonkt!’

‘En wordt die schildknaap die je hebt meegebracht je opvolger?’

‘Dat is mijn collega Dufour, die alles, maar dan ook alles afweet van computers.’

Tussen twee happen en slurpen door hadden ze zich aan Viktor voorgesteld.

‘Windham, filosofie’, zei de man die Omer had verwelkomd.

‘Den Ouden, meteorologie, Prof. Em.’, zei de meer gezette man.

‘Van den Heuvel, gynaecologe.’

‘Aangenaam, aangenaam, aangenaam.’

Na het uitwisselen van anekdotes uit de goede oude tijd en het bijschenken van de wijn was het gesprek stilgevallen. Viktor had de indruk dat zij in feite een wetenschappelijk gesprek hadden onderbroken en had zich verder beperkt tot het observeren van de Nederlanders. Stonden ze op het punt met elkaar op de vuist

te gaan? Nee, ze keken enkel geïrriteerd om zich heen, gestoord door het vele lawaai.

‘Vreemd volkje, hè’, had Omer gezegd. ‘Ze praten allemaal tegelijkertijd en je hebt niet de indruk dat iemand naar een ander luistert.’

‘Precies zoals bij ons’, lachte Den Ouden.

‘Als twee druppels water onze Tweede Kamer’, schamperde Windham.

‘Ongelooflijk’, morde Den Ouden.

‘Genetisch bepaald’, lachte Windham.

‘Zonder trommelvliezen geboren’, neuzelde gynae-cologe Van den Heuvel.

Opeens was het gekwetter en getoeter uitgestorven. Twee obers begeleidden met veel egards een stokoude vrouw – met stok – naar het verste tafeltje bij het open raam. De obers, die goed geoliede knipmessen leken, leidden toeristen die daar al hadden plaatsgenomen met zachte aandrang naar een ander tafeltje.

‘Mama Maffia’, zei Den Ouden.

De anderen keken hem verbaasd aan.

‘Waarom dachten jullie dat dit het beste restaurant van het centrum is? Alle eethuizen in deze straat zijn haar eigendom.’

De komst van de oude dame had een plechtige stilte over het terras doen neerdalen. Maar toen besloot Den Ouden het gesprek dat door Viktors en Omers aan-komst was onderbroken weer aan te zwengelen.

‘Het is nog altijd moeilijk te bevatten dat er ooit nooit is geweest en nergens ergens’, grinnikte hij.

De anderen lachten mee. Het oude enigma was ook

dit jaar weer door minstens vijf jongeren behandeld, alsof ze het zopas zelf hadden bedacht.

De jonge, blonde Van den Heuvel wilde zich ook laten gelden: 'Ik blijf het toch een interessant probleem vinden.'

'Daar gaat het niet om', zei Den Ouden. 'Het gaat erom dat de vraag elk jaar terugkeert maar nooit adequaat wordt beantwoord.'

Den Ouden, de oudste van de drie, een veteraan van de babyboomgeneratie, wiens geheugen nog vrij goed was behalve voor namen en titels, stak zijn pijp aan en zei: 'Dinges... jullie wereldberoemde pastoor... help me even, Viktor.'

'Damiaan?'

'Dat was een pater.'

'Demeester?'

'Lemaître, juist!' zei Den Ouden. 'Die bedacht toch de oerknal waaruit de ruimte ontstond?'

'Het ergens, dus...' zei Windham.

'Juist.'

'Het heelal', zei Van den Heuvel.

'Juist.'

'En zo ontstond de tijd; het "ooit"', bracht Omer in.

'Hoezo?' vroeg de gynaecologe.

'Hoe meer de ruimte uitdijt, hoe groter de afstand wordt tussen de grenzen, hoe meer tijd er nodig is om van het centrum naar de rand te evolueren', legde Den Ouden bereidwillig uit.

'Op die manier.'

'Volgend jaar heeft iemand van ons misschien een betere theorie', zei Windham.

‘Ja, dat er op een bepaald moment een eind komt aan het uitdijen en het krimpen begint.’

‘Dát heeft Lemaître nooit beweerd!’ zei Omer.

‘Nee, maar ik, Adriaan Den Ouden, beweer dat.’

‘Ik heb eens in een roman van een vriendin gelezen...’ zei Van den Heuvel.

PARODOS

Viktor was getrouwd met de twee jaar jongere Sandra Verbiest, een allround copywriter met schrijversambities en moeder van het kleine, crèche-rijpe Mietje. Waarom thuiswerkende Sandra niet zelf op haar dochtertje paste? Omdat ze complete stilte nodig had om te kunnen werken. Ze had een opdracht gekregen om tien kinderboeken te redigeren.

Viktor bracht het drukke en vooral luidruchtige Mietje 's ochtends naar Kabouterland, een kleine crèche die gerund werd door een vinnige verpleegkundige samen met haar twee jongere zussen. Vervolgens parkeerde hij zijn autootje bij het station, wat later zat hij in een eersteklascoupé – altijd op dezelfde plaats – twee haltes lang computertijdschriften te doorbladeren tot zijn corpulente reisgenoot, Omer Balfoort, puffend als een ouderwetse locomotief, op zijn vaste zitje tegenover hem had plaatsgenomen.

's Avonds haalde hij Mietje op en thuis, waar Sandra al een aperitiefje had ingeschonken, kwamen hem dan vanuit de keuken de heerlijkste kookgeuren tegemoet.

Na het avondmaal namen ze met een borreltje plaats op de bank en in afwachting van het tv-journaal namen ze vluchtig hun dag door.

'Vlotten de boekjes?'

'Te warrig en te lang, ik moet nog veel schrappen. Hoe was het met Omer? Wat had hij aan met dit

bloedhete weer? Ik wed een plakkerig overhemd met korte mouwen.'

Dat klopte nog ook. Bij normaal weer droeg hij een jas waarvan de zakken uitpuilden.

'Het lijkt wel alsof je gaat verhuizen', lachte Viktor op een keer.

'Ik heb altijd alles bij me wat ik nodig heb. Ik zou het me nooit vergeven als ik mijn portefeuille, mijn sleutels of mijn mobiel thuis had vergeten. Voor ik vertrek, tast ik mezelf altijd af.'

Omer was naast seismoloog ook klimatoloog en werkte in hetzelfde instituut als Viktor. Hij zou over anderhalf jaar met pensioen gaan en had zich in de loop van de voorbije jaren de kunst van het delegeren tot in de puntjes eigen gemaakt.

Viktor schoot opeens in de lach.

'Wat is er?'

'Moet je eens in het gangpad kijken: iedereen gaat naar zijn werk, maar is gekleed alsof hij met vakantie gaat! Open hemdskragen, shorts, decolletés, blote benen...'

'Wat wil je ook', zei Omer, 'met die hitte? De airco is voor de zoveelste keer stuk, de ramen gaan niet open.'

Hij veegde met een grote zakdoek zijn bloedrode hoofd droog en knoopte intussen zijn overhemd los tot aan zijn navel.

Omers plaats in de trein was de vorige dag onbezet gebleven. Viktor vroeg of er wat scheelde.

'Nee, ik moest mijn jaarlijkse medische controle ondergaan. Ze willen weten of ik niets mankeer, zo dicht bij mijn pensioen. Al sinds mijn veertigste laat ik me onderzoeken.'